

Література

1. Заставний Ф.Д. Економічна і соціальна географія України : підруч. для 9 кл. серед. загальноосвіт. шк. / Ф.Д. Заставний. – К. : Форум, 2000. – 239с.
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія, 6-10 класи. Економіка, 11 клас. – К. : Перун, 2006. – 96 с.

ДУХОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВИХОВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Шевченко Г.П. (м. Луганськ)

Духовність кожної особистості органічно пов'язана з її світоглядними позиціями, з її життєвими планами і настановами. Власне духовність і буття людини – смисл, план будівництва людського життя мають в своїй основі цілісну гармонію: гармонію дуті і тіла, гармонію вчинків, що відповідають цілісній природі людини й цілісності світу.

Коли ми говоримо про світоглядні настанови особистості, які визначають один із найважливіших пластів духовності, ми сьогодні не можемо замовчувати той факт, що людина є вільною у виборі своїх ціннісних орієнтацій та ідеалів. Світогляд сучасної людини не можна однозначно назвати атеїстичним, бо краса і гармонія світу мають характер об'єктивний. Краса і гармонія світу створені розумом, серцем і душею великого Творця.

Духовність є результатом виховання духовної культури особистості й суспільства. Духовність кожної людини залежить від того культурного поля де формуються її духовні потреби й ідеали. А це, насамперед, освіта, наука, виховання, родина, релігія, колектив однолітків тощо.

Концепція ноосферної освіти в третьому тисячолітті будується на таких принципах: освіта є інструментом глобального управління планетарним життям; метою освіти є досягнення результату, коли учень стає природною й гармонійною частиною єдиного цілого творіння; розвиток інтуїції як інструменту почуттєвості; обмеження кількості знань цивілізації їх необхідністю і достатністю.

Методологія ноосферної освіти спирається на відповідність енергетичним характеристикам духовного простору планети Земля.

Духовність особистості формується у певному культурно-духовному просторі, який оточує людину з дитинства і в якому вона проживає своє життя. Духовний простір має глибокі корені, пов'язані з національними культурними традиціями народу, естетичними смаками, естетичним досвідом. Для духовного Простору України характерним є створення естетичного природно-архітектурного оточення, в якому мешкають люди (білі хати, вишневий садок, ясні верби, народна флористика, яскравий, оздоблений вишиванками одяг, вишиті рушники тощо). У кожному регіоні України склалися неповторні культурно-естетичні традиції, які пов'язані із проведенням народних та релігійних свят різноманітних обрядів. Вічними пам'ятниками духовності в кожному регіоні є храми, собори, які є вивором мистецтва великих майстрів, великих "духівників". Невипадково останнім часом в різних регіонах України випущені прекрасні альбоми храмів, соборів, церков, які мають історико-архітектурну і неперевершену духовну цінність. Вони намолені душами й серцями багатьох поколінь.

Великого значення в організації духовного простору набуває релігійне мистецтво: ікони, молитовне слово, духовна музика, які здатні пробудити комплекс різнобарвних переживань, пов'язаних із захопленням, із подивом, із страхом, із мольбою про прощення. На наш погляд, весь комплекс естетичних цінностей - мистецтво, природа, краса людських відносин, естетична творчість сприяє одухотворенню особистості.

Сьогодні гостро стоїть питання про те, як можна ефективно вплинути ес-

тетичними засобами на духовну орієнтацію особистості, на формування її духовних потреб і а ідеалів.

Як свідчить наш досвід, достатньо ефективною є така форма як організація і проведення спеціальних телепередач, присвячених проблемам духовного життя людини та формування морально-естетичних основ її духовності. Наприклад, ці передачі проходили на Луганському обласному державному телебаченні під назвою "Година духовності". Вони були об'єднані в більш широкий цикл "Філософський камінь". Кожна із передач була присвячена одній з актуальних тем, що дозволяє проникнути в сутність духовності, осмислити її відчуття значущість її в житті кожної людини і суспільства. Своє завдання ми вбачали в тому, щоб створити під час передачі атмосферу духовності через красу звукового й образотворчого ряду, пробудження інтересу через зустрічі з цікавими неординарними людьми – носіями духовності, через використання комплексу мистецтв. У цих передачах активну участь брали жителі Луганської області, яким пропонувалася діалогова форма спілкування. Процес формування духовності здійснювався прямо й опосередковано з опорою на естетичні цінності.

Одна з передач була присвячена духовному простору, в якому формується особистість, умовно вона була названа "Пам'ять серця". Учасниками передачі були директор історико-архітектурного державного заповідника "Святі гори" В.І.Дєдов, художник К.М. Швердін – голова спілки художників, представник духовенства Василій. Протягом години йшов процес емоційно-естетичного занурення глядачів в духовний простір Донбасу – краю, ще мало дослідженого, але надзвичайно багатого своїми культурно-історичними традиціями, які викликають у глядачів почуття святості, сакральності.

Був представлений художньо виразний відеозапис Святих гір та їх храмів, підземних і наземних. Краса Святогірського пейзажу зачаровує своєю первозданною недоторканістю, світлістю й чистотою. Глядачів вражала художня композиція, неповторний художній образ храмового мистецтва у сполученні з природним оточенням — гори, вкриті лісом, ріка Сіверський Донець, що в'ється під горами сріблястою стрічкою. Зоровий ряд був підкріплений науковими коментарями директора заповідника, який розповів про історію Святих гір.

Духовний простір зберігає духовність поколінь, тому саме намоленість храмів і намоленість Святих гір створюють особливі комфортні умови для того, щоб людина могла "проснутися", подивитися на себе очима тих, кому вона молиться. У Святих горах поховані видатні люди Росії – рід Іловайських, рід Голіциних та багатьох інших. їх меценатська діяльність слугувала розвитку культури, духовних традицій науки та освіти.

Таким чином, духовний простір – це те духовно-культурне середовище, яке формує почуття любові й глибокої поваги до рідного дому, до рідної землі. Ця любов свята за своєю сутністю. Вона допомагає усвідомити, що людина проживає занадто короткий час, протягом якого вона мусить залишити після себе яскравий слід, як політ зірки за довжиною, але за змістом як вічне сяйво Сонця.

Література

1. Шевченко Г.П. Формування духовної культури учнівської молоді засобами мистецтва: Монографія / Г.П.Шевченко, О.С.Бєлих, В.П.Горашук. – Луганськ: Вид-во СНУ імені В.Дала, 2006. – 256 с.

СЬОГОДЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ

Ярошенко О.Г. (м. Київ)

Нові мета і зміст середньої освіти, зміни в її структурній побудові, пере-